

„Rūbai į sveikatą“

Meno terapijos simpoziumo dienoraštis

Balandžio 21 d.,

Vilniaus dailės akademijos (VDA) tekstilės katedra

Pirmasis simpoziumo renginys „**Diagnozė**“

Dalyviai: tekstilės specialybės studentai, Klubo nariai:

Zina, Laisvūnas, Monika

Ši diena mums buvo džiugi ir ypatinga, nes jau antrąjį kartą buvome pakviesti į VDA Tekstilės katedrą dalyvauti bendrame projekte. Pirmasis projektas buvo itin sėkmingas, o jo „produktas“ – veltinio kilimai apkeliavo jau keturias parodas. Šį susitikimą kartino tik gėda, kad klubiečių susirinko tiek mažai. Nors ir šeštadienis, į katedrą buvo susirinkę visi aktyvūs, smalsūs, kūrybingi, atviri III kurso tekstilės specialybės bakalaurai, paruoštas stalas su vaišėmis.

Pirmoji įvadą į meno terapiją išdėstė ir su projektu supažindino VšĮ „Psichikos sveikatos iniciatyva“ direktorė gyd. N.Goštautaitė Midttun. Vėliau ji pasiūlė testą, kuriame mes turėjome 10-čia balų įvertinti, kiek mūsų sveikata priklauso nuo mūsų pačių, o kiek nuo gydytojų.

Paskui mes pradėjome iš savo maišų traukti atsineštus „turtus“. Turėjome pristatyti savo pasirinktą rūbą, jį diagnozuoti, pasakyti, kodėl jis mums nepatinka, dėl kokios priežasties tapo nuobodus ir nebenešiojamas. Zina atsinešė vienspalvį žalsvą šaliką su kutais, Laisvūnas – gal penkis ar šešis marškinius trumpomis ir ilgomis rankovėmis, o aš – burokinės spalvos paltą ir pilką vienspalvį megztinį.

Po prisistatymo įvyko foto sesija – susitikimas ir taip buvo filmuojamas, tačiau dar turėjome pozuoti su savo atsineštais apdarais. Mus filmavo uždarame, apleistame ir aprūdijusiomis skulptūromis užgriozdintame kieme. Zina prisėdo ant suolo ir apsigaubė savo šaliku, o Laisvūnas demonstravo vis kitus marškinius. Pozavo ir mūsų rūbai: mano pilkas megztinis buvo rankovėmis pririštas prie skersinio ir plazdeno nuo stipraus pavasariško vėjo gūsių.

Galiausiai aprašėme, kuo mums nepatinka mūsų rūbai. Tarėmės su studentais, ką reiktų keisti ir tobulinti, o jie tuo pačiu metu siūlė ir su mumis aptarė įvairių technikų galimybes. Užtrukome iki vėlyvos popietės ir smagiai pabendravę išsiskirstėme.

Gegužės 3 d., VDA Tekstilės katedra

Antrasis simpoziumo renginys „**Gydymas**“

Dalyviai: tekstilės specialybės studentai, Klubo nariai:

Danguolė, Asta, Dijana, Zina, Monika, Raimondas, Juozapas, Sergėjus, Laisvūnas

Šį kartą gausėnis Klubo „13 ir Ko“ būrys susirinko dalyvauti meno akcijos tęsinyje. Ėjome į rūsi, kur yra dažymo ir kitos darbo patalpos. Dailės akademijos

studentai demonstravo jau baigtus ir pradėtus keisti drabužius. Aš džiaugiausi ir stebėjausi, kaip mano atneštas pilkas megztinis virto į naują, neįprastą ir spalvotą rūbą. Studentė Vaivutė jį nudažė chaki spalva, kai kur palikdama originalios pilkos spalvos lopus. Aš jai sakiau, kad megztinis man jau dabar patinka ir yra išbaigtas, tačiau pirmininkė sakė, kad jis per mažai „kreizi“ (išprotėjęs). Laisvūnas taip pat džiaugėsi jau visai kitaip atrodančiais savo marškinieliais: kai kurie buvo nudažyti kitomis spalvomis, išmarginti rausvai, mėlsvai. Paašikėjo, kad vienu jo marškinių šilkas yra ne sintetinis,

kaip Laisvūnas manė iš pradžių, o natūralus. Viena studentė demonstravo savo pačios sukurtą techniką: ji džiovina klijus ir taip išgauna įdomius raštus, tokiais ažūriniais voratinklius ji vėliau ketina papuošti Laisvūno marškinius.

Apžiūrėjome ir kitus eksponatus. Savo meniniu sumanymu mus nustebino iš kramtomos gumos plonų makaronų pagaminta celofaninė palaidinė, švarkas su daug daug kišenėlių, kurių viduje vis kitokios žolelės ir vaistažolės. Tekstilės katedros vedėja mums paaiškino ir parodė, kaip kamšomas veltinis. Reikalinga speciali adata, platėjančiu galu ir porolono gabalėlis, kuris laikomas po audiniu kamšymo metu.

Dar ne visi rūbai buvo „pagydyti“, tad nekantriai laukėme kito simpoziumo etapo.

Gegužės 12 d., VDA Tekstilės katedra

Trečiasis simpoziumo renginys „Pagydytų drabužių pristatymas ir aptarimas“

Dalyviai: tekstilės specialybės studentai, Klubo nariai: Sergėjus, Laisvūnas, Monika

Ši susitikimą gaubė itin paslaptinga atmosfera: aplink zujo besišypsantys, suokalbiškai nusiteikę

studentai, kurie neįleido į savo patalpas. Operatorius Simas Glinskis vis reguliavo savo techniką ir šviesas.

Buvome pakviesti į salę, kur ir buvo numatyta pademonstruoti, kuo gi virto mūsų rūbai galutiniam variante. Visi drabužiai buvom paslėpti už širmos. Sergėjus labai padėjo operatoriui, reikiamu kampu laikydamas filmavimui skirtas apšvietimo lempas.

Kai prasidėjo rūbų demonstravimas, emocijos ir susižavėjimo šūksniai liejosi per kraštus. Džiaugėmės parodytais rūbais, vienas per kitą klausinėjome, kokia technika

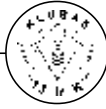
pataisyti jie tapo tokie patrauklūs ir įdomūs.

Apsivilkau megztinį, kuris sužavėjo ne tik pasikeitusia spalva (ją jau buvau mačiusi), bet ir atsiradusiu žaismingu elementu (kiškiu, kyšančiu iš primegztos tinklinės kišenėlės). Ši rūbą kompoziciją kūrė studentė Vaivutė pavadino „Šoko kiškis per dirvoną“.

Na, o manasis burokinis paltas visai atėmė žadą. Jau žinojau iš aptarimų ir nuogirdų, kad jis labai keisis ir taps galbūt nebe nešiojamu, o tik parodiniu arba proginiu rūbu. Jį savo rankomis išdabino ir pakeitė pati katedros vedėja doc. G. E. Bogdanienė. Paltas tapo linksmas, karnavalinis.

Vienus Laisvūno marškinius studentė papuošė S. Nėries eilėmis, kita studentė jau kitus marškinius – ispaniškojo tango žodžiais, na, o jo pilkieji vasariniai marškiniai sumažėjo bene 3 kartus ir virto kūdikio dydžio marškinieliais: į juos su spalvotom gumelėm buvo „prifarširuota“ maistui skirtų pupelių. Šio sumanymo autorė marškinius padabino savo išsiuvinėtais žodžiais: „Su šilčiausiais linkėjimais Laisvūnui nuo Eglės“.

Zinos šalikėlis taip pat patyrė milžinišką transformaciją. Studentė Andžela atmetė jos pačios idėją

jį išpuošti žalsvais karoliukais bei kitokiais blizgučiais ir pasirinko kitą techniką: ji įsiuvo kito audinio – lengvo šilko gabalėlius. Ziną galutinis variantas tiesiog apstulbino.

Laukėme rūbų parodos, kad mūsų perkeistus rūbus pamatytų ir kiti Klubo nariai.

Birželio 7 d., Vilniaus „Lėlės“ teatro mažoji salė
 Simpoziumo pabaiga. **Drabužių-meno objektų demonstravimas, projekto eigos ir rezultatų aptarimas, filmo „Rūbai į sveikatą“ peržiūra, diskusija.**

Dalyviai: tekstilės specialybės studentai, Klubo nariai: Danguolė, Vladimiras, Virginijus, Juozas, Veronika, Monika

Į šį susitikimą atskubėjome jau kitą dieną po to, kai vėlai vakare traukiniu sugrįžome iš Palangos. Be mūsų, sakyčiau, „tikrųjų“ dalyvių (kurie dalyvavo šiame projekte nuo pradžios iki galo ir projektui „paukojo“ savo rūbus), dar atėjau žiūrovai ir palaikytojai: Vladimiras, Virginijus, Juozas, Veronika. Deja, tuo metu didelis šio projekto entuziastas Laisvūnas atvykti negalėjo.

Mes jau buvome ne tik matę, bet ir demonstravę „naują diagnozę“ gavusius drabužius. Nors ir nebesitikėjome didelių staigmenų, buvo įdomu, kaipgi rūbai bus eksponuojami. Pamatėme savo šedevrus (nevarioju šio žodžio su ironija) kitoje aplinkoje. Buvo itin karšta diena, o mes susirinkome pritemdytoje „Lėlės“ teatro mažojoje salėje, senų ir vėsių akmeninių sienų apsuptyje.

Pagrindinės organizatorės ir koncepcijos autorės Nijolė Goštautaitė Midttun, Eglė Ganda Bogdaniienė ir mūsų Klubo pirmininkė, sisteminės meno terapijos taikymo pradininkė Lietuvoje, simpoziumo įkvėpėja ir konsultantė, davė interviu TV „Panoramos“ žurnalistams.

Įvyko filmo premjeros peržiūra. Tai buvo iš visų trijų simpoziumo etapų sukurtas filmas. Man patiko, kad prie jo kūrimo savo idėjomis daug prisidėjo ir patys studentai.

Po filmo peržiūros klausėmės dviejų sričių (meno ir psichiatrijos), kurias suvienijo šis projektas, specialistų komentarų. Kaip ir ankstesniame simpoziume, buvo atkreiptas ypatingas dėmesys į bendradarbiavimą tarp paciento, gydytojo ir profesionalaus menininko, stengiantis parodyti, kaip labai profesionalaus menininko idėjos, išsilavinimas, jo darbo metodai praturtina gydymą kūryba. Tekstilės katedros vedėjai buvo džiugu, kad drabužių pokyčiai mus paskatino individualiai kūrybinei raiškai.

Mus pakvietė nusifotografuoti prie savo eksponatų ir taip pat pabendrauti su rūbus atnaujinaisiais studentais. Aš padėkojau Vaivutei už išradingumą, o ji pasidžiaugė, kad man patinka naujoji megztinio spalva ir tikisi, kad šį rūbą aš dėvėsiu, o ne paslėpsiu spintoje.

Iš Vladimiro sulaukiau komplimento, kad prieš kamerą jaučiausi laisvai ir nesusi-kausčiusi. Na, o Tekstilės katedros vedėja man netiesiogiai davė patarimą. Jei, jos nuomone, esi tokia monumentalė (paminklinė) kaip aš (tai ypač ryšku filme, kuriame aš su paltu – specialiai siekta tokio efekto), svarbu vizualiai išryškinti vieną drabužio dalį. Toks ir yra jos perkurtas paltas – vienas jo skvernas daug labiau ir ryškiau išpuoštas margaspalviais veltinio pluoštais. Aš jau žinau, kada juo apsirengsiu – būtinai jį atsinešiu per Klubo Kalėdų vakaronę, nes jis ir skirtas karnavalui. Eglė Ganda Bogdaniienė pajuokavo, kad vienoje rankoje turėčiau laikyti šampano taurę, na, o užkandis jau yra: tai vynuogių kekės ir uogų virtinės ant paltu apykaklės.

Pagrindinių projekto dalyvių buvo paprašyta aprašyti savo rūbą ir išpūdžius apie įvykusius renginius. Vėliau jų mintys pateko į simpoziumo plakato tekstus.

Stengiausi kiek įmanoma vaizdžiau atvaizduoti rūbų keitimo procesą ir pasidžiaugti, kad tuo metu tikrai nė vienas iš mūsų negalvojo nei apie ligas, nei apie vaistus, nei apie savo problemas. Taigi „Rūbai į sveikatą“ tikrai išpildė projekto lūkesčius, na, o rezultatai ir būsimos parodos turėtų pradžiuginti kiekvieną, o ne tik tuos, kurie jais vilkės.

Birželio 27 d.

Apie simpoziumą pasakojo TV „Panoramos“ kultūros laida (vedėja Aistė Stonytė). Kalbėjo akcijos sumanytojai, buvo rodomi minėto filmo kadrai.

Išleistas spalvingas akcijos plakatas su organizatorių ir dalyvių pasisakymais. Atrinkau ir norėčiau pacituoti pagrindines jų mintis.

Projekto tikslas nebuvo vien tik pagražinti rūbą, kad žmogus galėtų jį vilkėti toliau – įgyvendinant meninę idėją kartu siekta ir abstrakčių sveikatos tikslų. Konceptija „Rūbai į sveikatą“ siekta iliustruoti aktyvias meno terapeuto pastangas gydymo procese, gydytojo, menininko ir kliento bendradarbiavimą. Aktyvus rūbo keitimas, atnaujinimas bendradarbiaujant praplečia sveikatos grąžinimo ir stiprinimo priemonių arsenalą. Projekte imituotas gydymo procesas: klientai atsirinko „sergantį rūbą“ ir pristatė rūbo „problemas“ tą rūbą gydysiančiam menininkui. Bendradarbiaujant su klientu ieškota geriausio drabužio gydymo metodo, kurį taiko menininkas naudodamasis tekstilės technikomis: marginimas, raišiojimas, siuvinėjimas, audimas, nėrimas, vėlimas bei autorinės technologijos. Tekstilės katedros vedėjos žodžiais, „buvo reikšminga kiekvieno individualaus kūrinio meninė vertė, tad kai kurių rūbų renovacijos išsiplėtė iki conceptualių meno objektų ir performanso“.

Ateityje pagal šią koncepciją menininkas padėtų pasirinkti prieinamas drabužio gydymo-gerinimo-tobulinimo technologijas, jų pamokytų, o meno terapijos dalyviai įgyvendintų bendrą menininko ir kliento idėją.

Pavadinimas „Rūbai į sveikatą“ atsirado bendradarbiaujant su kalbininke Regina Dobelienė.

Pagarba menininkams ir ne tik...
Monika Nemanytė

Klubo nariai – apie savo „pagydytus“ rūbus

Autorius: Studentė Vaivutė

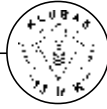
Vienspalvis pilkas megztinis. Pavadinimas: „Šoko kiškis per dirvoną“

Mano megztinis buvo visas pilkas ir nuobodus. Pirkau jį vien todėl, kad jis buvo šiltas (sudėtyje daugiau kaip 50 proc. vilnos), naujas ir nupigintas. Šią žiemą jis pratūnojo spintoje laukdamas savo eilės, o aš net nebuvau jo apsirengusi.

Meno terapijos užsiėmimų metu galėjau stebėti neįtikėtinas savo megztinio transformacijas. Antrojo susitikimo metu man jis jau buvo gražus: Vaivutė jį nudažė keliomis spalvomis (šviesia samanų ir tamsia samanų), kur ne kur buvo palikti pirmykštės pilkos spalvos apskriti lopinėliai (prie kaklo ir pilvo). Galiu sakyti, kad mano akimis, jau nieko netrūko, aš itin mėgstu žalią spalvą, jos pastelinius atspalvius, šiaip mėgstu kuklius, be didesnių įmantrybių, nekrentančius į akis aprėdus, tačiau iš klubiečių sulaukiau replikos, kad jis per mažai „crazy“, o spalvos nors ir gražios, bet vis dar lietuviškai niūrokos. Vaivutė jau turėjo idėjų, kaip jį padaryti dar originalesniu. Pasitarėm, kad būtų įdomu, jei ji prie drabužio priderintų rankomis nertus tinklelius, galbūt iš jų suformuotų kišenę.

Na, o demonstracijos metu sulaukiau tikro siurprizo – megztukas atgijo į patrauklų, malonų rūbą, kurį malonu ne tik dėvėti, bet ir stebėti, tyrinėti, juo džiaugtis. Kaip ir minėjau, prie apykaklės ir rankovės buvo primegzti tinkleliai, o viso ko viršūnė – kišenėlė, kurioje kyšojo šmaikšti ir netikėta detalė: mažas zuikis iš veltinio. Išsyk šio vaikiško motyvo dėka rūbas tapo žaismingas, linksmas, įdomus, patraukiantis, valiūkiškas ir išdykėliškas. O dar juokingiau, kad šis zuikis kišenėje sujungtas pynele ir jį galima įdėti ir vėl ištraukti: tarsi jį išlaisvinti arba paslėpti (lyg išlaisvinant arba nuslepiant kai kuriuos savo jausmus...).

Praktinio pobūdžio pastebėjimas: po dažymo megztinis šiek tiek susitraukė, geriau gula. ir atrodo nebe toks nutampytas, dukslus ir palaidas.

Taigi mano „pilkasis, liūdnasis ir nemėgiamasis“ tapo itin šiltu ir maloniu ne vien dėl to, kad jis minkštutis ir iš vilnos, o pirmiausia dėl to, kad jį kuriančios rankos idėjo daug išradingumo, švelnumo ir šilumos.

Ačiū Vaivutei už eksperimentinį meno kūrinį ir gražų jo pavadinimą!!!

Autorius: Tekstilės katedros vedėja

doc.E.G.Bogdaniėnė

Ryškios burokinės spalvos paltas.

Du pavadinimai: „Vynuogės gyvatyne“; „Truputis saulės šaltame vandeny“

Man šis paltas buvo per ryškus ir dėl to atgrasus. Be to, jis buvo apkramtytas kandžių ir ruošiausi jį pasiūsti Anapilin, t.y., į šiukšlyną.

Po meninės intervencijos vienspalvis, šaltas rūbas virto į šiltą, margą, įvairiaspalvį. Jis išliko ryškus, tačiau nuo šiol jo margumas nebe rėžė, o traukė akį. Apykaklės puošybos natūralistiniai elementai atėmė žadą: ji buvo dekoruota vynuogėmis, įvairiaspalvėmis sirpstančiomis uogomis, veltinio pynėmis ir kasomis. Ji buvo ekstravagantiška, tarsi tyčia perkrauta detalėmis, nelyginant rokoko stiliaus vaza. Tai kėlė saldžius ir svaigius jausmus.

Palto skvernai buvo tarsi ištapyti kamšytinės vilnos dryžiais. Tekstilės katedros vedėja mielai paaiškino spalvų komponavimą: juoda panaudota kaip kontrastinė spalva, o toliau šalia jos gražiai „sugulė“ ir visos kitos.

Man itin malonu, kad prie šio darbo prisilietė doc.E.G.Bogdaniėnė. Jos asmenybė ir bendravimo stilius man buvo vienas iš vertingiausių dalykų simpoziumo metu. Visi susitikimai džiugino staigmenomis: žavėjo studentų kūrybiniai talentai ir sugebėjimai, meniniai sprendimai, įvairių technikų galimybės. Manau, kad taip ir ugdomas pastabumas, stiliaus pajautimo jausmas.

Jūsų įkvėpta ir dėkinga dedikuoju jums Koko Šanel žodžius:

„Koks mokslas gerai atrodyti! Koks ginklas – grožis! Ir koks elegantiškas kuklumas!“

Monika Nemanytė

* * *

Projekto darbams aš pateikiau tik vieną – žalią vilnonį šalikėlį. Taip pasiūliau galvodama, jog teks pačiai jį perdaryti į naują. Tai jau tegul mažiau, bet geriau – pamaniau sau. Turėjau ir savo viziją. Prisipirkau žalių kutų, juostelių ir spalvotų akmenėlių. Man rodė, kad šitaip papuoštas šalikėlis turėtų būti labai gražus.

Vėliau paaiškėjo, jog praktinį darbą su drabužiais atliks menų studentai, o su mumis tik konsultuos. Mano porininkė studentė Andžela per pirmąjį susitikimą

korektiškai išklausė mano siūlymus, paėmė ir mano pateiktus priedus, bet savo nuomonės neišsakė. Per antrąją konsultaciją ji atsargiai paklausė, ar gali apsieiti be kutų ir panaudoti tekstilės audinį. Aš, žinoma, sutikau, nes pasidairius po tuo metu veikusių katedroje kitą „Gero rūbo“ ekspoziciją, jau suvokiau, kad mano siūlymas, ko gero, primityvokas.

Na ir, žinoma, visiškas šokas ištiko, kai pamačiau jau baigtą darbą – tikrai žaismingą meno kūrinį. Šalikėlis tapo sukarpytas į bene penkias įvairios formos dalis, intarpai tarp jų – iš visai kito – kaproninio įvairiom spalvomis dažyto audinio, audinys susiuvinėtas sutraukiančiomis siūlėmis, na ir dar keletas veltinio kutų.

Kokią poveikį man suteikė dalyvavimas projekte? Tai buvo malonus bendravimas su jaunais žmonėmis, nejučiant stigmos. Džiaugsmas, pamačius, koku kūrinium tapo mano drabužis. Ir deja, nusivylimą savo – virtuvės šeimininkės fantazija. Bet nesigailiu dalyvavusi projekte, nes meno terapija, kaip ir, sakysim, psichoterapija, suteikia ne vien teigiamus, bet ir neigiamus išgyvenimus, kurie padeda žmogui susiorientuoti savyje, įvertinti savo galias ir nepuošėti nepagrįstų vilčių.

Zina Samsanavičiūtė

Seminare pas Danutę Kašubienę

Jau įpratome sakyti: „Einame pas Danutę Kašubienę“. Ji veikli ir daugeliui Lietuvoje žinoma – Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos vadovė, sutelkusi mokslo, sveikatos įstaigų bei nevyriausybinės sveikatos organizacijas, jau bene dešimt metų organizuojanti mokomuosius seminarus. Kiek pamenu, aš juose dalyvauju nuo 1999 m. Tai buvo tarptautinis seminaras, surengtas Lenkijoje, Kielcuose. Aš ten pirmąkart skaičiau pranešimą, pasiruoštą pagal pirmąjį savo straipsnį „Visuomenė ir mes“. D.Kašubienės seminarai skirti įvairių sričių psichikos sveikatos